

Nr 75.

Ankom till riksdagens kansli den 29 april 1937 kl. 1 e. m.

Utlåtande i anledning av väckt motion om inrättande för Norrlands vidkommande av en lånefond för inköp av nordsvenska ston.

(1:a avd.)

I en inom första kammaren väckt, till jordbruksutskottet hänvisad motion, nr 175, av herr *Gabrielsson* har hemställts, att riksdagen måtte *dels* besluta att inrätta en lånefond för underlättande av inköp av nordsvenska ston och *dels* såsom grundkapital för fonden å 1937/1938 års riksstat av lånemedel anvisa ett anslag å 200,000 kronor.

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för denna framställning, får utskottet hänvisa till motionen.

Utskottet har i vederbörlig ordning införskaffat yttrande över motionen från lantbruksstyrelsen.

För närvarande finnas inrättade två särskilda fonder för inköp av avelshästar, nämligen lånefonden för inköp av ädla avelsston och lånefonden för inköp av avelshingstar av ardenneras.

Villkor för erhållande och tillgodonjutande av lån ur lånefonden för inköp av ädla avelsston finnas intagna i kungörelsen den 4 juli 1913 (nr 226), ändrad genom kungörelserna 366/1917 och 116/1920.

Fonden förvaltas av statskontoret. Statslån ur fonden må beviljas hushållningssällskap, som förklarar sig villigt att till jordbrukare inom sällskapets område utlämna hästavelslån för inköp av avelsston och inom vars område ädel hästavel bedrivs samt goda förutsättningar för densamma finnas.

Å statslån från fonden erlägges icke någon ränta. Sedan statslån innehafts under ett år från lyftningsdagen, skall vid utgången av vart och ett av de därpå följande fem åren årligen återbetalas en femtedel av det ursprungliga beloppet.

Den, som av hushållningssällskap erhåller hästavelslån, skall åtnjuta enahanda räntefrihet, som nyss nämnts. Angående återbetalningsskyldigheten skall iakttagas, bland annat, *att*, om med hästavelslån inköpt sto före lånets återgåldande dör eller dödas eller avyttras, den oguldna delen av lånebeloppet genast skall återbetalas till hushållningssällskapet *samt att*, om med hästavelslån inköpt sto avyttras, innan fem år förflutit från lånets mottagande, låntagaren skall, därest hushållningssällskapet eller lantbruksstyrelsen finner avyttrandet hava ägt rum utan tvingande skäl, erlägga ränta efter 6 procent om året från lånets lyftningsdag såväl å redan återbetalat belopp för tiden

till vederbörande förfallodag som å återstående oguldet belopp, till dess betalning därav sker.

Hästavelsslån må icke beviljas till högre belopp för varje sto än 3,000 kronor. Ej må låntagare på grund av särskilda hästavelsslån samtidigt häfta i skuld till högre belopp än 6,000 kronor.

Hästavelsslån må icke beviljas för inköp av andra avelsston än sådana, som uppköpts genom remonteringsstyrelsens försorg.

Villkoren för erhållande och tillgodonjutande av lån för inköp av avelshingstar av ardenneras återfinnas i kungörelsen den 12 juni 1931 (nr 217).

Vidare må erinras, att från *statens hästavelsfond* lån till ett belopp av högst 250,000 kronor må utlämnas för förvärvande av avelshingstar av nordsvensk eller gudbrandsdalsk ras. Bestämmelser härom äro meddelade i kungörelsen den 30 oktober 1917 (nr 719).

Lantbruksstyrelsen har i sitt yttrande anfört följande:

»Beträffande den nu föreliggande motionen avser densamma lån för anskaffande av avelsston, vilka lämpa sig för produktion av för de norrländska länen lämpliga arbetshästar.

Lantbruksstyrelsen kan till alla delar vitsorda vad i motionen anföres beträffande nyttan och behovet av en ökad inhemsk produktion av nordsvenska hästar i Norrland. Vid sådant förhållande torde härstamningsfordringarna beträffande de avelsston, för vilkas förvärvande avelsslån vore avsedda att utlämnas från den nu ifrågasatta fonden, icke böra ställas alltför höga. I sådant hänseende anser lantbruksstyrelsen att härstamningsfordringarna för nu ifrågavarande ston må inskränkas till kvalificerad far och morfar, dock med det undantag att, därest den riktiga nordsvenska typen är för handen, härstamningsfordringarna böra kunna inskränkas till att omfatta allenast kvalificerad far.

Med kvalificerad förstås i detta sammanhang hingst, som är premierad inom sin ras efter år 1900.

I händelse av riksdagens bifall till den väckta motionen torde i en blivande kungörelse i ämnet intagas bestämmelser av i tillämpliga delar samma innehåll som föreskrivits beträffande lån ur lånefonden för inköp av ädla avelsston.

Ifråga om villkoren för genom hushållningssällskaps förmedling tilldelat lån ur den ifrågasatta lånefonden, anser lantbruksstyrelsen att innehavare av med lånemedel inköpt sto skall vara skyldig att årligen låta betäcka stoet med premierad hingst.

Beträffande sättet för inköp av de ston, för vilkas förvärvande lån skulle utlämnas från den föreslagna fonden, anser lantbruksstyrelsen vidare, att dylikt sto bör uttagas av en särskild, av vederbörande hushållningssällskap utsedd nämnd, bestående av två ledamöter, varav den ena skall vara den av hushållningssällskapet utsedde ledamoten i hästpremieringsnämnden för sällskapets område.

Enligt lantbruksstyrelsens förmenande bör gälla, att lån för inköp av nordsvenska ston icke beviljas till högre belopp än 1,500 kronor för varje sto och att låntagare på grund av särskilda hästavelsslån icke må samtidigt häfta i skuld till högre belopp än 3,000 kronor.

På grund av vad sålunda anförts, och då enligt lantbruksstyrelsens förmenande inrättandet av en sådan lånefond, som i motionen avses, skulle utgöra ett ytterligare stöd för det norrländska jordbruket, tillstyrker styrelsen bifall till motionen ifråga under de villkor, som framgå av vad ovan anförts.»

Utskottet vill i likhet med motionären och lantbruksstyrelsen vitsorda, att behov föreligger av en ökad inhemsk produktion av nordsvenska hästar i Norrland. Den åtgärd till åstadkommande av den önskvärda ökningen, motionären föreslagit — upprättande av en lånefond för inköp av nordsvenska ston —, synes utskottet ändamålsenlig.

Med hänsyn härtill vill utskottet tillstyrka, att en dylik lånefond inrättas. I fråga om villkoren för erhållande och tillgodonjutande av lån ur fonden, vilka torde böra utfärdas av Kungl. Maj:t, har utskottet intet att erinra gentemot vad lantbruksstyrelsen anfört. Bestämmelserna synas alltså i tillämpliga delar kunna givas samma innehåll som kungörelsen 226/1913 beträffande lånefonden för inköp av ädla avelsston.

Då lånen ur fonden alltså avses skola vara helt räntefria, torde anslag till fonden böra täckas av andra statsinkomster än lånemedel. Härvid vill utskottet erinra om riksdagens vid flera tillfällen upprepade uttalande, att till statsverket inflytande totalisatormedel böra komma den svenska hästaveln till godo. I årets statsverksproposition ha inkomsterna av dessa medel för nästa budgetår beräknats till 1,000,000 kronor. Enligt vad utskottet inhämtat torde under innevarande budgetår beräknas komma att inflyta cirka 1,250,000 kronor i totalisatormedel. Intäkterna av dessa medel torde alltså vara så rikliga, att jämväl förevarande, hästaveln berörande ändamål skulle kunna täckas därav.

Emellertid anser sig utskottet icke — utan närmare utredning rörande lånebehov m. m. — böra tillstyrka, att årets riksdag fattar beslut om fondens inrättande och därav föranledda anslag. Däremot förordar utskottet, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställer om utredning och förslag i ämnet till nästa års riksdag.

Under åberopande av det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen i anledning av motionen I:175 må i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t ville låta utreda frågan om inrättande för Norrlands vidkommande av en lånefond för inköp av nordsvenska ston samt till 1938 års riksdag avlåta förslag i ämnet.

Stockholm den 29 april 1937.

På jordbruksutskottets vägnar:

C. J. JOHANSSON.

Vid detta ärendes slutbehandling hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Sederholm, Carl Eriksson, Gabrielsson, Tjällgren, Lindbärg, Anderberg, Gottfrid Karlson* och *Dahlström* samt

från andra kammaren: herrar *Johansson* i Uppmälby, *Uddenberg, Hedlund* i Häste, *Olsson* i Rödningsberg, *Gustafson* i Kasenberg, *Karlsson* i Munkedal, *Pettersson* i Rosta och *Hilding*.